

so ležale koče po ravnini, brlele so v njih lučce, okenca so dremala, kakor dremljejo v svetih večerih vsako leto in se svetijo menda zato, da bi bila zemlja enaka nebesom, z zvezdami razsvetljenim. Daleč, kjer so ležali gozdi ob gričih in so po njih peljale steze, so se čule pesmi, in pomikale so se lučce tja, kot bi šle čaravnice motit ponočnega vasovavca, če jih je razžalil. In po polju so šle motne sence, temne postave ljudi. Kam gredo, tako upognjeni, kot da nosijo nekaj težkega na vratu? Zakaj so tako težke njih roke, tako trudna je njih hoja... Tako je v domovini, če se pogleda daleč v njeno motno sliko.

Takrat sem prišel domov. Sanjalo se mi je, da je to naš sveti večer, kajti belo je bilo vse, le tam je bilo temno v ozadju podobe, kot se je videlo. In pravijo, da ni sreče, če ne praznujemo svetega večera doma. Zato sem zaželel domov in sem šel z veseljem in čudnim hrepenejem, in ko sem videl tja v temino,

je bila duša žalostna, kot popotniku iz tujine. In tako sem prišel k nji, k materi. Ona je bila starka, razoran je bil njen obraz in otožnost je senčila njen veseli pogled, in vendar je prišel nasmeh v vse njeno obličje, ko je zagledala sina, ubogega in zapuščenega, ki se je vrnil iz tujine. Kajti drugi gredo in se ne vrnejo. Velika tragedija je njena ljubezen... Bilo je, kot da sem bil pred njenimi nogami, kot se to slika o izgubljenem sinu... Ona pa je dela roko na glavo in me pogledala z ljubeznijo. Tresoča

je bila njena roka, a vendar tako lahko je bilo in hladilno, kot bi se sanjalo tako prijetno. Pogledala me je in mi govorila, kakor pride trenotek, molčeč in velik. Kaj bi govoril jaz? Molčal sem in sem bil srečen ob nji in ni bilo treba besede. To je v duši naroda, da molči, ko čuti, kot bi ne znal povedati... Tako sva se razumela...

„Trpiš, sin?“

„Trpim, mati.“

„In me ljubiš še?“

„Ljubim, mati.“

Oblile so jo solze, ali od radosti, da jo še ljubi sin, da je prišel k njej iz tujine domov, ali pa od žalosti, ker ni imela, da bi pogostila sina. Kaj bi ne dala mati za sina! Njena usoda je bila žalostna, prebila je hude dni — tuji ljudje so šli nekoč mimo — in ničesar nisem mogel želeti od nje, samo da sem bil ob nji. Počivala sva drug ob drugem in vsak je mislil, da pridejo drugi, boljši časi, ko se vrnejo sinovi domov, in

bomo vedno skupaj, in takrat bi živeli ob njej in ona ob nas in bi se razveselila, omladila...

Pa je prišla v srce otožna misel, težka, kot zakleta, da bo še ostala sama, in morali bomo po usodi živeti daleč od nje. Ranila je misel moje srce, zabolelo je tako v duši in sem se zbudil... Ležal sem v svoji slabi sobi, zunaj pa je nad velikim mestom ležala mračna jesenska noč, čudna in neprijetna, kot so noči v tujini... Ob meni so vsovale moje misli in mi pravile o mnogih lepih

Anton Janežič.

K petdesetletnici njegove „Slov. slovnice“.